

DIŞAVURUMCU SANAT TERAPİSİNDE RESİM TERAPİSİ ALTERNATİF UYGULAMALARI: ORİGAMİ KİRİGAMİ VE KAT'I SANATI İNCELEMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Eda ÖZ ÇELİKBAŞ*

Öz: Geleneksel kâğıt katlama sanatı olan Origami, 17. yy.da Çin'de uygulanmaya başlanmış, 20. yy.ın başlarında da Japonya'da popülerliğini kazanmıştır. Origaminin çeşidi olan Kirigami ise aynı dönemde kullanılmaya başlanmış olsa da Kirigaminin Origamiye göre kullanım alanı daha geniş olmuştur.

Geleneksel Türk sanatları kapsamında da Kat'ı Sanatı, Origami ve Kirigami ile benzerlik göstermektedir. Yaşanılan coğrafya, kültürel etkileşim ile bu üç sanat dalının sürdürülebilir oluşu günümüz sanatına kadar gelmesini de sağlamıştır. Bu noktada sanat terapisi alanında bu sanat dallarının kullanımı da oldukça önemlidir. Çünkü Türk sanatının sürdürülebilirliğinden hareketle, sanat terapisinin ülkemiz coğrafyasında oldukça yeni bir alan olması ve alternatif atölyelere açık olması sebebiyle Origami, Kirigami ve Kat'ı sanatının uygulamalarda yer alması önemlidir.

Sanat terapisi bağlamında; resim ve uğraş terapisi alt başlığında alternatif sanat etkinlikleri olarak sunulabilecek Origami, Kirigami ve Kat-ı sanatları oldukça kıymetlidir. Sanat terapisi kapsamında sıklıkla resim terapisinden faydalanılır. Kağıt ve kalem resim sanatında temel malzemelerdendir. Çizme, karalama, eskiz vb etkinliklere geleneksel ve sürdürülebilir sanat alternatifleri olarak; Origami, Kirigami ve Kat-ı sanatları sunulabilir. Bu çalışmada sanat terapisinin alt başlığı olan resim terapisinden hareketle; Origami, Kirigami ve Kat-ı sanatlarına örneklerle yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Origami, Kirigami, Kat-ı, Sanat Terapisi, Resim Terapisi.

ALTERNATIVE ACTIVITIES OF EXPRESSIONIST ART THERAPY ANALYSIS OF ORIGAMI, KIRIGAMI AND THE ART OF KAT'I

Abstract: Origami, the traditional art of paper folding, was introduced in China in the 17th century, and strengthened the popularity of Japan in the early 20th century. Even though Kirigami, which is a kind of origami, started to be used in the same period, the usage area of Kirigamin was more than Origami.

In the context of traditional Turkish arts, Kat-ı is similar to Origami and Kirigami. The geography, cultural interaction and sustainability of these three branches of art have made it possible to reach today's art. At this point, the use of these branches of art in the field of art therapy is also very important.

In the context of art therapy; Origami, Kirigami and Kat-ı arts which can be presented as alternative art activities under the subheading of painting and occupational therapy are very valuable. Art therapy is frequently used in the context of art therapy. As a traditional and sustainable art alternative to drawing, scribble, sketching, etc .; Origami, Kirigami and Kat-ı arts can be offered. In this study, starting from art therapy, which is the subtitle of art therapy; Origami, Kirigami and Kat-ı arts will be given with examples.

Keywords: Origami, Kirigami, Kat-ı, Art Therapy, Drawing and Painting Therapy.

* Karabük Üniversitesi, Fethi Toker Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Resim Bölümü.

Giriş

"Sanat terapisi, sanatın alt dallarını bünyesinde barındıran, psikoterapinin de bir alanıdır. Bu alan aynı zamanda psikolojiden de bağımsız değildir. Sanatla terapi yaklaşımı, sanat uygulamaları olan resim, müzik, tiyatro, sinema, hareket ve dans gibi alanındaki bütün faaliyetleri içerir" (Malchiodi, 2003; Demir, 2017, 577; Çelikbaş Öz, 2019, 23). *"Sanat terapisi modern zamanların icadı değil; kökleri antikçağa kadar uzanan bir terapi yöntemidir. Mağara duvarlarına resim çizmek, ölüleri mumyalamak, tören maskeleri oymacılığı yapmak, parşömenler üzerine resim çizmek, modern zamanlarda grafik çizmek, resim yapmak, hamur ve çamur maddeleri kullanarak bir takım biçimler yaratmak hep sanatla terapinin tarih boyunca süregeldiğini gösteren örneklerdendir"* (Filiz, 2016, 169).

Amerikan sanat terapisi derneği sanat terapisini, her yaşta bireylerin zihinsel, fiziksel ve duygusal varlıklarını iyileştirmek ve geliştirmek amacıyla sanat yapmanın yaratıcı sürecini kullanan bir ruh sağlığı mesleği olarak tanımlamaktadır. Buna göre sanat terapisi sanatsal olarak kendini ifade etmeyi içeren bu yaratıcı sürecin, insanların çatışma ve sorunlarını çözmeye, kişiler arası becerilerini geliştirmeye, stresi azaltmaya, davranışlarını yönetmeye, benlik saygılarını ve öz bilinçlerini artırmaya, iç görü elde etmeye yardımcı olduğu inancını temel alır. Diğer bir deyişle sanat yapmanın, hastalık, travma veya yaşamda zorluklar yaşayan ya da sadece kişisel gelişim talep eden kişilere profesyonel kişiler tarafından, geliştirici ve tedavi edici olarak kullanımıdır. Sanat oluşturma ve bunu sanat ve diğer travmatik deneyimlerle başa çıkabileceği, bilişsel becerilerini geliştirebileceği ve hayattan zevk almayı artıracakı doğrulanmıştır (American Art Therapy Association AATA, 2009).

"Tarih boyunca sanat, insanın kendini ifade etme aracı olmuştur. En ilkel sembol ve imgeler zamanla insanlık tarihine yön vermiş tabloya, notaya, romana, şiire, tiyatro metnine, baleye, modern dansa, fotoğrafa, sinemaya, beden konuşması pantomime ve nicesine dönüşmüştür. Sanat insanla var olmuştur ve onunla son bulacaktır" (Acar-Düzakın, 2017,7).

"Sanat endüstriyel sanatlar ve güzel sanatlar diye ikiye sınıflandırılabilir. Güzel sanatları; ritmik danslar, fonetik sanatlar ve plastik sanatlar olarak 3 gruba ayırabiliriz. Plastik sanatlar kendi içinde mimari, resim, minyatür, süsleme, kabartma, heykel olarak sınıflandırılır" (Mülayim, 1994, 21-24). Sanat terapisi de; resim, görsel sanatlar, hareket, dans, biblioterapi, tiyatro gibi alt dallara ayrılır.

1940'lı yılların sonrasında klasik sanat anlayışının bittiği ve çeşitli üslup ve akımların olduğu yeryüzünde, ulusal ve uluslararası anlamda gelişmeler olmuştur. Sanat terapisi, sanatla terapi diye adlandırdığımız alan da psikoterapinin bir alt dalı olarak günümüzde oldukça yaygınlaşmaya başlamıştır. Dünyada Sanat terapisinin keşfedilmesi 1940'lı yıllara dayanır ve

profesyonelleşmesi 1960'larda başlamıştır. “*Sanat terapisi terimi sanatçı Adrian Hill tarafından 1942 yılında tüberküloz hastalarıyla birlikte yaptığı çalışmayı tanımlamak amacıyla kullanılmıştır*” (Demir, 2017, 577). Türkiye’de 1950’li yıllarda psikiyatrilerde kullanılmaya başlansa da gelişip anlaşılması 2000’li yılların sonrasına denk gelmektedir. Sanat terapisi çocuklarda, her yaş grubu sağlıklı bireylerde, özel eğitimde, kaynaştırmalı eğitimde, sosyal rahatsızlıkları olan bireylerde ve ihtiyaç duyulan her alanda kullanılabilir. Temel prensiplerde, özellikle kişiye özel sanatsal aktivite seçiminde, yapılan çalışmanın manifestosunun dinlenmesinde, oluşturulmasında, yaratıcılık noktasında sanat eğitimcisi önemli rol oynamaktadır.” *Sanat ve sanat terapisi farklı iki olgudur. Sanat haz veren herhangi bir şeydir ve mutluluk verir, estetik kaygısı vardır. Sanat terapisinde ise böyle bir kaygıdan söz edilemez ve psikolog/psikiyatr tarafından kişiye özel terapötik program oluşturularak uygulanır ve bir süreçten oluşur*” (Çelikbaş Öz, 2019, 34).

Günümüzde de sanat terapisi etkinliklerinde çoğunlukla görsel sanatlar ve resim terapisi yöntemlerinden faydalanılmaktadır. Bu çalışmada resim terapisi bağlamında origami, kirigami ve Kat’ı sanatı örneklerine ve resim terapisinde nasıl uygulanabileceğine yer verilecektir. Ayrıca sanat eğitimcilerine, sanat terapistlerine, sanat terapisi uygulayan psikoterapistlere bu çalışmayla alternatif atölye çalışmaları sunmak amaçlanmıştır. Bu çalışmaları destekleyen sanatçı örneklerine de makalede yer verilmiştir.

Resim Terapisi

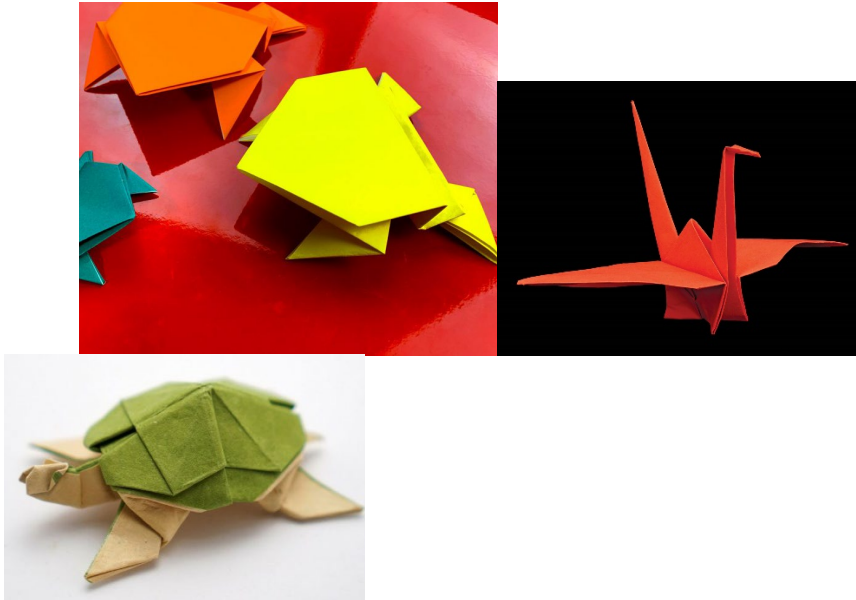
Resim sanatının tüm özelliklerini içine alan resim terapisi, uygulamada resim alanındaki tüm etkinlikleri içermektedir. Renkli kalemler, kağıtlar, şövale, yapıştırıcılar, çeşitli boyalar, kolaj ve asamblaj teknikleri, yağlıboya resmi, duvar resmi, v.b. uygulamalarla kendini gösteren resim terapisi, günümüzde sanat terapisi genel başlığında en çok kullanılan yöntemi oluşturur. Resim terapisinde resim alanında kullanılan tüm teknikler kullanılabilir. Günümüz resim sanatında amaç iyi boyamak, iyi çizmek ve iyi uygulamaktır. Buradaki iyiden kasıt yetinin çok olması ve ortaya çıkan sanat eserinin de oldukça başarılı, gerçeğe en yakın olması anlamında gelir. Resim terapisinde de bunun tam tersi geçerlidir; uygulamada birincil amaç yaratıcılıkla birlikte bilinçaltının en doğru ve var olana en yakın biçimde dışa aktarılmasıdır. Yaratıcılık içsel bir yetidir ve bilinçaltının dışavurumunda oldukça çözümlenmeyi ve betimlemeyi destekleyici bir durumdur. Yaratıcılık, yaratabilme ve var edebilme yeteneğidir. Psikolojide ise yaratıcılık bireyde var olan ve bireyi yaratmaya iten (varsayımsal) yatkınlıktır.

Bu bağlamda çalışmada; geleneksel sanatlar içinde yer alan origami, kirigami ve kat-ı teknikleri, resim terapisi veya sanat terapisi genel başlığında alternatif olarak sunulabilecek uygulamalar ele alınmıştır. Bu uygulamalar buldukları coğrafyalarda geleneksel ve

sürdürülebilir sanatlar arasındadır. Japonya’da Origami ana başlığı altında Kirigami, Türkiye’de Kat’ı sanatının, geniş uygulama alanına sahip olması sebebiyle resim terapisinde alternatif bir atölye olarak yer alması gerektiği düşünülmektedir.

Origami ve Kirigami

“Origami yapıştırma ve kesme işlemleri olmadan sadece katlama becerisinin kullanıldığı bir çeşit kâğıt katlama sanatıdır. Origami Japonca bir kelime olup, katlanmış kâğıt anlamına gelir. Klasik, parçalı (modüler) olmak üzere 2’ye ayrılır” (Tuğrul ve Kavici, 2002, 3). 17. yy. itibariyle Uzakdoğu ve Orta Asya’da kendini gösterse de 1900’lü yıllarda Japonya’da ilerleme kaydetmiştir. Aslında Çin’de M.Ö. 250’lerde keşfedilen kâğıt bir lüks olarak hediye kaplama yöntemi olarak kullanılsa da, o coğrafyada ilerlemesi kâğıt boyama sanatı olarak kalmış; Japonya’da ilerleme kaydetmiştir. *“Japonlar birçok temel origami formunu 1200 yıl öncesinde geliştirmişlerdir. Samurayların gittiği Ise ve halkın gittiği Ogasawara origami okulları bulunmaktaydı”* (Tuğrul ve Kavici, 2002, 3). 1900’lü yıllarda çocuklarda matematik öğretiminde kullanılmaya başlansa da 2. Dünya savaşı sonrasında geniş alanlara yayılmıştır. *“Günümüzde origaminin birçok değişik türleri de ortaya çıkmıştır. Mimari origami, pop-up origami, kirigami (kâğıt kesme sanatı) bunlara örnek verilebilir”* (Tuğrul ve Kavici, 2002,3). (Resim 1).

Resim 1: Origami örnekleri; kurbağa, turna, kaplumbağa

Origami genel anlamda kâğıt katlama sanatıyken, alt başlığında kirigami; kâğıdın yanı sıra kesici aletler, makas, maket bıçağı ve yapıştırıcıların da devreye girdiği tekniktir. Bu noktada

geleneksel Türk sanatlarında Kat'ı uygulaması kirigami sanatıyla oldukça benzerlik göstermektedir. Kat'ı klasik Türk sanatlarında deri ve kâğıt oymacılığı diye geçer. Özellikle yazma eserlerde ve Türk süsleme repertuarlarında Türkiye coğrafyası ve çeşitli ülke müzelerinde müzelerinde sergilenir (Resim 2).

Resim2 : Kirigami Sanatı Örnekleri

Kat'ı kesmek anlamına gelir. Türk sanatında kâğıt ve deri üzerine yazı, motif ve şekil çizilerek oyulur. Bu esere de kaatı ya da mukatta; kat'ı sanatçısına da kaatı ve kattaa denir. Türk sanatında özellikle kitap kaplarında, tezhipli el yazmalarında, sayfa kenarı bordürlerde görülmektedir (Resim 3). Geleneksel Türk Sanatları alanında Kat'ı alanında pek çok eser üretilmiştir fakat tezhip ve hat sanatı biraz daha öne geçmiştir. Oysa ki Kat'ı sanatı kirigami sanatına benzerliği ile Türk sanatındaki geometrik sembolizmin ve günümüz rölyef sanatı denen alanın en önemli referans noktasıdır.

Resim 3: Kat'ı Sanatına Örnekler

Çalışmalarında sanat ve terapiyi ele alan sanatçı-akademisyen Eda Öz Çelikbaş, Türk sanatında Kat'ı sanatına öykünerek Türkic Kirigami adıyla çalışmalarını sürdürmektedir. Amacı terapötik sürecini yarattığı resim terapisi seansında köklerinden gelen sembolik ifadelerle; kesme, yapıştırma işlemini kullanarak Kat'ı ve Kirigami sanatının benzerlik içerdiğini vurgulamaktır. Ayrıca sanatçı sanat terapisinde alternatif atölye çalışmalarında origami sanatından hareketle Kirigami ve Kat'ı sanatının kullanılması gerektiğini de vurgulamaya çalışmaktadır (Resim 4-5).

Resim 4: Eda Öz Çelikbaş, Sanat ve Terapi Nesneleri Seri II / Geometrik Dışavurum Nesneleri - Kirigami, Renkli Kağıtlar ve Yapıştırıcı, 40x40 cm, 2018.

Eda Öz Çelikbaş, Sanat ve Terapi Nesneleri Seri II- Geometrik
Dışavurum Nesneleri: Kirigami: Turkic Mandala, Ebru (Turkic Pouring
Effect), Renkli kağıtlar, yapıştırıcı, 27x27 cm, 2019
(Akdeniz Üniversitesi Ulusal Davetli 15 Temmuz Karma Sergisinde
sergileme almıştır.)

Resim 5: Eda Öz Çelikbaş, Sanat ve Terapi Nesneleri Seri II / Geometrik Dışavurum Nesneleri – Kirigami: Turkic Mandala, Ebru (turkic Pouring Effect), Renkli Kağıtlar ve Yapıştırıcı, 27x27 cm, 2019.

Sanat ve Terapi bağlamında önerilen kat'ı uygulamalarıyla sanatçı, içsel duygularını Türk sembollerinin sentezini kâğıt ve yapıştırıcılarla bir araya getirdiği Kirigami kompozisyonlarıyla izleyiciye sunar. Burada amaç sanat terapisinde kullanılan resim tekniklerinde alternatif alan yaratmak, iki önemli malzeme olan kâğıt ve kalemle elde edilen kompozisyona uğraş terapisi katkısıyla kesme işlevini de eklemektir.

Çizim, görünüşü resmetmek için kullanılan bir araçtan fazlasıdır. Her sanat faaliyeti için geçerli bir metafordur. Metafor da simgesel dilin aracıdır ve bir sanat dilidir. Her görüntü de bir soyutlamadır. Her ne biçimde olursa olsun, çizim yapmak algıyı ve düşünceyi görüntüye dönüştürür, bize gözlerimizle düşünmeyi öğretir (White, 2013, 2-14). Tüm bu düşünceden hareketle çizme eyleminin de olduğu origami alt başlığında kirigami ve Kat'ı sanatına, sanat terapisinde uygulanabilecek alternatif atölye uygulamalarından birisi olarak yer verilebilir.

Genel başlıkta sanat terapisinde her alandan alternatif atölye çalışmalarına açıktır. Çocuk gelişimi bölümünde okutulan sanat etkinlikleri dersi kapsamında okul öncesi eğitiminde yaratıcılığı ve görsel hafızayı artıracak, motor becerilere katkı sağlayacak origami etkinliğine, sanatçı ve yazar Sema Yaylı, Origami çalışmalarını örnek verilebilir. "Origami, tekrar eden eylemlerle şematik öğrenmeye örnek oluşturur" (Tuğrul ve Kavici, 2002, 4-5). C. G. Jung'un sanat terapisinde önerdiği ve faydalı bulunduğu yöntem de şema öğrenmedir. Bu sebeple Jung da mandala sanatını öngörmüştür (Resim 6).

Resim 6: Sema Yaylı Masallarla Origami Atölyesi Küçük Prens Çalışması

Özellikle çocuk gelişimi alanında masal terapisi ile birleştirilen disiplinlerarası sanat atölyeleri düzenlenmektedir. Farklı atölyelerde disiplinlerarasılık anlamında dans, hareket, yaratıcı drama ve resim terapisi etkinlikleri düzenlenmektedir.

“Avrupa origamiyi ilk defa İspanya’ya giden Müslümanlardan öğrenmiştir. Avrupa’daki ilk origami okulu da İspanya’da Unamuno olmuştur” (Tuğrul-Kavici, 2002, 4-5). Avrupa’da günümüzde Zim and Zou adı altında origami ve kirigami sanatını icra eden Fransız sanatçılar mevcuttur. Zim and Zou iki kişilik bir ekiptir ve büyük moda ve oyuncak markalarıyla çalışmaktadır. Zim and Zou ayrıca kâğıdın dışında, çalışmalarında deri ve plastik malzemeler de kullanarak Kat’ı sanatını andıran çalışmalara da imza atmıştır (Resim 7-8).

Resim 7: Zim and Zou Hermes Markası İçin İç Mekan Vitrin Tasarımı

Resim 8: Zim and Zou Markası Kağıt Dışında Deri ve Plastik; Kirigami ve Origami Çalışmaları Örnekleri

Uluslararası platformda, Zim and Zou Markasıyla bilinen kirigami sanatçıları disiplinlerarasılık anlamında moda sektöründe ve iç mimari vitrin tasarımı alanında kendilerini sıklıkla göstermektedir. Zim and Zou Sanat terapisi kapsamında çalışmalarını üretmesi de origami sanatına verdiği katkılar oldukça önemlidir.

Türkiye’de Origami sanatıyla uğraşan Banu Balcı da eserleriyle Origami sanatına yeni alternatifler sunmaktadır. Origamide klasik dediğimiz şekiller mevcuttur. Balcı, kendi yarattığı özgün çalışmalarıyla origami sanatını devam ettiren Türk sanatçılarından (Resim 7).

Resim7: Banu Balcı Origami Çalışmaları

Banu Balcı'nın özellikle insan figürlerinden oluşan origami nesnelere oldukça özgündür. Sanat Terapisi bağlamında da origaminin uygulanabilirliğini bu çalışmalar örneklemektedir.

Türkiye'de resim sanatı alanında son yıllarda kirigami sanatını kullanan Serkan Yüksel, çalışmalarıyla oldukça ilgi görmektedir. Resim sanatıyla kirigaminin birleşmesinin ve ortaya çıkarılan sanat eserlerinin örnek teşkil etmesi açısından Serkan Yüksel'in çalışmaları güncel ve kıymetlidir. Serkan Yüksel de çalışmalarını sanat terapisi bağlamında gerçekleştirmemektedir. Fakat kirigami sanatının yeni nesil uygulayıcılarından olması açısından önemli bir örnek teşkil eder (Resim 8-9).

Resim 8: Serkan Yüksel, "Olmamaktı Olmak", Patron Kağıdı Üzerine Elle Kesim ve Sprey Boya, 107x105,5 cm, 2019

Resim 9: Serkan Yüksel, "Doyumsuz Seyir", Patron Kağıdı üzerine Elle Kesim Sprey Boya, 122x152 cm, 2019

Sonuç

Dünya'da 1940'lı yıllardan sonra özellikle Amerika'da kendini gösteren Sanat ve Terapi alanı; günümüzde de ülkemizde oldukça öne çıkmıştır. 2012 yılı itibariyle hız kazanan sanat terapisi çalışmaları Türkiye'de de yurtdışında eğitim almış sanat terapistleri tarafından sürdürülmektedir. Burada önemli nokta, sanat eğitimcisinin tek başına sanat terapisti olamayacağını farkına varılmasıdır. Sanat terapisinde çalışan sanat terapistinin de sanat eğitimi almış olması gerekir. Sanatın her dalının, her etkinliğinin kullanılabildiği sanat terapisinde, yeni

alternatifler üretmek de oldukça önemlidir. Bu sebeple Origami, Kirigami ve Kat-ı Sanatı alternatif atölyeler sağlamak açısından örnek gösterilebilir. Bu sanatların ayrıca geleneksel oluşu ve sürdürülebilirlik bağlamında günümüze kadar gelmiş olması da önemli bir noktadır.

Kağıt, kalem, makas, yapıştırıcılar, renkli kağıtlar çeşitli boya kalemlerinin de eşlik ettiği Origami, Kirigami ve Kat-ı sanatı, sanat terapisinin uygulama alanlarına daha çok girmelidir. Çünkü birey bir şeyle uğraşırken başka bir sıkıntısını da ifadeyle dışavurabilmelidir. Burada kağıt, bireyin zihnini temsil eder. Kağıda çizilen semboller, şekiller, şemalar bilinçaltının dışavurumudur. Psikolojideki boşluk doluluk durumuyla resimdeki boşluk doluluk ilkesi bir noktada buluşmuş olur. *"Sanat terapisi hayal edilen yaratımın duyguları yücelteceği ve kişinin kişisel yaşantılarını güzel bir biçime veya onun durumunun etkili ifadesine dönüştürmesine yardımcı olarak onu iyileştireceği prensibine dayanır"* (Blatner, 2004). Birey çalışmasını uygularken aslında terapötik sürecini başlatmış olur. Bu süreç oldukça tedavi edici ve kendini iyi hissettirici sonuçlara ulaşmak için en önemli adımdır. Kesme ve yapıştırma işlemleriyle de birey, kurtulmak istediği duyguları keserek ve yapıştırarak aslında biliçaltından kaldırmaya, oradan yok etmeye çalışır. Bunu yaparken bilinçli değildir fakat amaç zaten bilinçaltının dışavurumudur ve bilinçaltı biz istemeden kendini dışavurur. Bu dışavurumda semboller önemli bir noktada kendini gösterir. *"Zaten algıladığımız ve duyu organlarımızın işlediği her şey daima sembolere dönüştürülür. Anlamın bu yapılandırılmış araçları ise temel düşüncelerimizdir. Zihni oluşturan bu dönüşüm süreci sembolleşmedir"* (Arango, 1992, 146-147). *"Sanat terapisinin dışavurumcu yanını tanımak için, sanat terapisinde uygulanabilecek örnekler vermek oldukça önemlidir"* (Öz, 2016, 825).

Sanatla terapi disiplinlerüstü eğitimin konuşulduğu ve biraradalık bağlamında önemli çalışmaların gerçekleştirilebileceği önemli bir alandır. Burada şu oldukça önemlidir: sanat terapisti dediğimiz kişi, kesinlikle psikoterapist ya da ciddi bir psikoloji eğitimi almış bir kişiden ortaya çıkar. Sanat eğitimcileri ise sanat terapisi alanında çalışmayı seçerlerse şayet, sanat terapisti alanında çalışan uygulayıcı sanat terapisti sanat eğitimcisi olabilirler.

Ayrıca tedavi edici özelliğinden dolayı ciddi bir dışavurum aracı olan sanat, terapi anlamında tek ve eşsiz bir tedavi yöntemi değildir. Terapist eşliğinde uygulanmazsa da ciddi sıkıntılara sebebiyet verebilir. Bu noktada, sanatla terapi kavramının; terapötik olması psikoterapistin, boş vakit değerlendirme anlamında alan olarak kullanılması sanat eğitimcisinin kapsamındadır. Fakat boş zaman değerlendirme hobi dediğimiz alana kayarsa bu da oldukça sakıncalıdır. Psikoterapist ya da psikolog eşlikli sanatla terapi eğitimleri ciddi boyutta disiplinlerarası ve disiplinlerüstü gerçekleştirilmelidir. Genel bir sanat terapisti eğitim modülü

de oluşturulacaksa bu bağlamda devlet ve vakıf üniversitelerinin güvenilirliği düşünüldüğünde uzaktan eğitim ve sürekli eğitim merkezleri oldukça kıymetlidir.

KAYNAKÇA

About Art Therapy, American Art Therapy Association. (2009). Erişim Tarihi: 14.11.2019, (<http://www.americanarttherapyassociation.org/aata-aboutarttherapy.html>)

Acar, S. Şebnem. ve Düzakın, Sibel. (2017). Sanatla Terapi ve Yaratıcılık Bir Eğitim Modeli Olabilir mi? (1. Baskı). Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.

Arango, Victoria. "Integration of Neurobiology and Psychology in a United Model of Suicidal Behaviour". *Journal of Clinical Psychopharmacology*, 12 (1992): 2-7.

Blatner, Adam. (2004). *Foundations of Psychodrama: History, Drama, and Practice*, 4th Edition. USA: Springer Publishing Company.

Çelikbaş Öz, Eda. "Dışavurumcu Sanat Terapisi". *Safran Kültür ve Turizm Araştırmaları Dergisi*, 2/1 (Nisan 2019): 20-37.

Demir, Volkan. "Sanat Terapisinin Psikolojik Belirtileri ile Bilişsel İşlevlere Etkisi". *OPUS Dergisi* 7/13 (2017): 575-598.

Filiz, Şahin. "Sanat Terapisinin Felsefi Boyutları". *MJH VI/I* (2016): 169-183.

Malchiodi, Cathy. (2003). *Using Art Therapy with Medical Support Groups in Handbook of Art Therapy*, 1st ed. New York: Guilford Press.

Mülayim, Selçuk. (1994). *Sanata Giriş*. İstanbul: Bilim Teknik Yayınevi

Öz, Eda (ed.) *Sanat Terapisine Genel Bir Bakış*, Ankara: Detay Yayıncılık, 2016.

Tuğrul, Belma. ve Kavici, Mustafa. "Kağıt Katlama Sanatı Origami ve Öğrenme". *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 1/11 (2002): 1-17.

White, Kim. *Sanat Okulunda Öğrenilecek 101 Şey*, Birinci Baskı, çev. Volkan Atmaca. İstanbul: Yem Yayın,2013.